

Sprekers en voorzitters:

Dr. J.M. ten Berg	cardioloog St. Antonius Ziekenhuis, Nieuwegein
Dr. L. van Erven	cardioloog Leids Universitair Medisch Centrum
Dr. E. Fenema	ouderenpsychiater Leids Universitair Medisch Centrum
Dr. E. Gieteling	internist-geriater VU Medisch Centrum, Amsterdam
Mw. dr. M.B. van Iersel	klinisch geriater Radboud UMC, Nijmegen
Dr. P.C. Kievit	cardioloog Radboud UMC, Nijmegen
Dr. W. Knol	klinisch geriater Universitair Medisch Centrum Utrecht
Dr. M. Muller	internist-geriater VU Medisch Centrum, Amsterdam
Dr. N. van der Velde	internist-ouderengeneeskundige? Academisch Medisch Centrum, Amsterdam
Dr. R.J.A.M. Verbunt	cardioloog Maxima Medisch Centrum, Veldhoven
Prof. dr. F.L.J. Visseren	vasculair internist Universitair Medisch Centrum Utrecht

Aanmelden:

U kunt zich aanmelden via de website van het CVOI, www.cvoi.nl via cursusaanbod. De kosten bedragen € 270,-. Bij annulering tot 7 dagen van tevoren wordt € 35,- in rekening gebracht, daarna bent u het gehele bedrag verschuldigd.

Voor meer informatie:

CVOI-bureau, Postbus 19192, 3501 DD Utrecht
Tel. 030-2345001, e-mail: cvoi@cvoi.org, internet: www.cvoi.nl

Ouderengeneeskunde binnen de cardiologie

georganiseerd door het
CardioVasculair Onderwijs Instituut

Vrijdag 16 maart 2018

Locatie

Gertrudis Kapel (In de Driehoek)
Willemsplantsoen 1c, Utrecht
Tel. 030-2343307

Ouderengeneeskunde binnen de cardiologie

Grotere welvaart en betere medische zorg hebben geleid tot een sterke toename van de levensverwachting en daarmee een groter aantal ouderen. Daarnaast heeft het grote aantal naoorlogse geboorten geleid tot een absolute toename van oudere Nederlandse ingezetenen. Deze dubbele vergrijzing betekent niet alleen zware last voor de Nederlandse zorg, maar stelt ook hogere eisen aan de gezondheidszorg. Met de leeftijd neemt immers niet alleen het aantal zieken toe, maar ook het aantal ziekten per patiënt. Hart- en vaatziekten treden vooral op oudere leeftijd, en dat geldt ook voor belangrijke co-morbide aandoeningen als diabetes mellitus, hypertensie en verminderde nierfunctie.

Een groot deel van de cardiologische patiënten bestaat uit ouderen, meestal met co-morbiditeit. Deze groep stelt hoge eisen aan de cardiologische begeleiding. Het vaststellen van de levensverwachting, het maken van de juiste therapeutische keuzen, het zorgvuldig in kaart brengen en het met de patiënt bespreken van de noodzaak voor invasieve diagnostische en therapeutische ingrepen, het plaatsen en eventueel vervangen van bijvoorbeeld een ICD: het zijn alle belangrijke overwegingen en keuze elementen die bij de oude patiënt veel aandacht vragen. Daarnaast spreekt het voor zich dat de dosering van medicatie vaak aangepast moet worden, en dat overbodige therapie en polyfarmacie voorkomen moet worden.

Om al deze redenen is het opportuun om ook in het onderwijs en nascholing meer aandacht te geven aan de oudere hartpatiënt. Dankzij het initiatief van enkele cardiologen en inspanningen van de werkgroep ouderenzorg cardiologie, is er nu – voor het eerst – een cursus ouderengeneeskunde, zowel gericht op de cardioloog in opleiding als de praktiserende cardioloog, internist of geriater met belangstelling voor cardiovasculaire ziekten. Er is een voor al deze partijen interessant programma tot stand gekomen, en het is onze vaste overtuiging dat deze cursus in een grote behoefte zal voorzien.

Mw. dr. M. Muller en Dr. R.J.A.M. Verbunt, voorzitters

Doelgroep:

Cardiologen (in opleiding).

NVVC en NVKG-accreditatie:

5 punten worden aangevraagd.

Programma

09.00 uur Ontvangst en inschrijving

Dagvoorzitters: M. Muller en R.J.A.M. Verbunt

09.25 uur Opening R.J.A.M. Verbunt

GERIATRIE

09.30 uur Kwetsbaarheid M.B. van Iersel

10.00 uur Delier E. Fenema

10.30 uur Polyfarmacie W. Knol

11.00 uur Koffie

CARDIOVASCULAIR

11.20 uur Hypercholesterolemie bij ouderen F.L.J. Visseren

11.50 uur Hypertensie bij ouderen M. Muller

12.20 uur Non-STEMI bij 75+ J.M. ten Berg

12.50 uur Lunch

RITMEPROBLEMATIEK

13.30 uur Syncope N. van der Velde

14.00 uur ICD bij ouderen/keuzehulp L. van Erven

14.30 uur Thee

KLEPLIJDEN EN HARTFALEN

14.50 uur Transcatheter Hartkleppen Interventies; TAVI P.C. Kievit

15.20 uur Palliatieve zorg bij eindstadium hartfalen E. Gieteling

15.50 uur Discussie, samenvatting en afsluiting M. Muller en R.J.A.M. Verbunt

16.15 uur Einde programma